

Dit verhaal speelt zich af in 1932, toen de gevangenis van onze staat nog in Cold Mountain was. En uiteraard bevond de elektrische stoel zich daar toen ook.

De gedetineerden maakten grappen over de stoel, zoals mensen altijd grappen maken over onontkoombare dingen die hen bang maken. Ze noemden hem 'Old Sparky' of 'Big Juicy'. Ze maakten grappen over de elektriciteitsrekening, en over directeur Moores die dat najaar zelf zijn Thanksgiving-diner moest klaarmaken omdat zijn vrouw Melinda daar te ziek voor was.

Maar degenen die in die stoel moesten gaan zitten, verging het lachen al gauw. In mijn tijd in Cold Mountain heb ik de leiding gehad bij achtenzeventig executies (dat is één getal dat ik nooit vergeet; ik zal het op mijn doodsbed nog weten), en ik denk dat de meeste van die mannen pas goed beseften wat er ging gebeuren wanneer hun enkels aan het stevig eikehout van Old Sparky's poten werden geboeid. Op dat moment drong het tot hen door (je zag het in hun ogen opkomen, een kille ontzetting) dat ze hun benen nooit meer zouden gebruiken. Het bloed stroomde nog door hun aderen, hun spieren waren nog sterk, maar toch was hun leven voorbij. Ze zouden nooit meer over een landweggetje lopen of met een meisje dansen op een feest in een boerenschuur. De klanten van Old Sparky voelden meteen vanuit hun enkels dat ze er geweest waren. Als ze klaar waren met hun nerveuze en meestal onsamenhangende laatste opmerkingen, ging er een zwarte zijden zak over hun hoofd. Die zak was officieel voor hen bestemd, maar ik heb altijd gedacht dat hij er voor ons was, om te voorkomen dat we die afschuwelijke golf van ontzetting in hun ogen zouden zien wanneer ze beseften dat ze met gebogen knieën gingen sterven.

Er waren geen dodencellen in Cold Mountain, alleen in blok E, een eindje van de andere vier gebouwen vandaan en ongeveer een kwart zo groot, baksteen in plaats van hout, met een gruwelijk kaal metalen dak dat als een koortsige oogbal in de zomerzon glinsterde. Daar waren zes cellen, drie aan weerskanten

van het brede middenpad, elk ongeveer twee keer zo groot als de cellen in de andere vier blokken. Eén gedetineerde per cel. Bijzonder comfortabel voor een gevangenis (zeker in de jaren dertig), maar toch zouden de gedetineerden veel liever in een van de andere vier blokken hebben gezeten. Reken maar dat ze graag hadden geruild.

In de tijd dat ik hoofdcipier van het blok was, is het nooit gebeurd dat alle zes cellen tegelijk bezet waren – God zij geprezen voor die kleine gunst. Vier op zijn hoogst, zwart en blank door elkaar (in Cold Mountain werden de wandelende doden niet naar ras gescheiden), en daarmee hadden we een stukje hel in huis. Een van de vier was een vrouw, Beverly McCall. Ze was zo zwart als een schoppenaas en zo mooi als de zonde die je nooit zult durven begaan. Zes jaar lang tolereerde ze dat haar man haar sloeg, maar ze pikte niet dat hij haar ook maar één dag bedroog. Op de avond nadat ze zijn bedrog had ontdekt, stond ze te wachten op de onfortuinlijke Lester McCall, die door zijn vrienden (en vermoedelijk ook door zijn minnares van uiterst korte duur) Cutter werd genoemd. Ze stond boven aan de trap die naar hun woning boven zijn kapperszaak leidde. Ze wachtte tot de Don Juan zijn jas half uit had en liet toen zijn darmen over zijn modieuze tweekleurige schoenen spatten. Ze gebruikte er een van Cutters eigen scheermessen voor. Twee avonden voordat ze in Old Sparky zou moeten zitten, liet ze me naar haar cel komen en zei ze dat ze in een droom door haar Afrikaanse beschermgeest was bezocht. Hij had tegen haar gezegd dat ze haar slavennaam moest opgeven en onder haar vrije naam, Matuomi, moest sterven. Dat was haar verzoek: dat als haar doodvonnis werd voorgelezen de naam Beverly Matuomi zou worden gebruikt. Haar beschermgeest had haar blijkbaar geen voornaam gegeven, tenminste geen naam die ze kon verstaan. Ik zei ja, goed, prima. Want dat had ik in die jaren als opperwaakhond geleerd: nooit de veroordeelden iets weigeren, tenzij het absoluut niet anders kon. In het geval van Beverly Matuomi hoefde het trouwens niet. De gouverneur belde de volgende dag om drie uur 's middags en zei dat hij haar doodvonnis had omgezet in levenslange gevangenisstraf in de Penitentiare Inrichting voor Vrouwen in Grassy Valley – penitentiair zonder penis, zeiden we

toen altijd. Neem maar van me aan dat ik blij was dat ik Bev's ronde derrière linksaf in plaats van rechtsaf zag gaan toen ze door mijn kantoor was gekomen,

Zo'n vijfendertig jaar later – het moeten er minstens vijfendertig zijn – zag ik die naam op de pagina met overlijdensberichten in de krant, onder een foto van een magere zwarte dame met een wolk van wit haar en een bril met namaakdiamantjes in de hoeken. Het was Beverly. Ze had de laatste tien jaar van haar leven in vrijheid doorgebracht, aldus het bericht, en ze had zo ongeveer in haar eentje de dorpsbibliotheek van Raines Falls gered. Verder had ze les gegeven op de zondagsschool en was ze erg geliefd geweest in dat afgelegen dorp. BIBLIOTHECARESSE STERFT AAN HARTAANVAL, luidde de kop, en daaronder stond met kleinere letters, alsof het pas later bij iemand was opgekomen: *Zat Meer Dan Twintig Jaar In Gevangenis Wegens Moord*. Alleen die ogen, groot en fel achter die bril met die namaakdiamantjes in de hoeken, waren hetzelfde gebleven. Zelfs op haar zoveel-en-zeventigste had ze de ogen van een vrouw die niet zou aarzelen een scheermes uit de blauwe pot met desinfecterend middel te pakken, als de aandrang groot genoeg was. Je pikt moordenaars er zo uit, ook als ze uiteindelijk bibliothecaresse in een ingedut plaatsje worden. Tenminste, dat kun je als je zo lang met moordenaars te maken hebt gehad als ik. Het is maar één keer gebeurd dat ik me iets afvroeg over de aard van mijn werk. Daarom, denk ik, schrijf ik dit.

In de brede gang door het midden van blok E lag linoleum met de kleur van verschroepelde oude limoenen. Wat in andere gevangnissen de laatste mijl wordt genoemd, heette in Cold Mountain dan ook de groene mijl. Hij zal van zuid tot noord, van voor tot achter, een pas of zestig lang zijn geweest. Voor had je de schakelkamer. Achter had je een T-kruising. Linksaf betekende leven – als je wat er op de brandend hete binnenplaats gebeurde tenminste leven wilde noemen, en velen noemden het zo, velen leidden dat leven jarenlang zonder zichtbare schade op te lopen. Dieven en brandstichters en zedendelinquenten, allemaal praatten ze hun praatje en liepen ze hun loopje en sloten ze hun kleine transacties.

Maar rechtsaf... dat was wat anders. Eerst kwam je in mijn

kantoor (waar de vloerbedekking ook groen was, iets dat ik wilde veranderen maar waar ik nooit toe kwam) en liep je voor mijn bureau langs, dat links geflankeerd werd door de Amerikaanse vlag en rechts door de vlag van onze staat. Zo kwam je bij twee deuren. De ene deur leidde naar de kleine wc die ik en de cipiers van blok E (soms zelfs directeur Moores) gebruikten. Via de andere deur kwam je in een soort schuur. Dat was je eindbestemming als je de groene mijl moest lopen.

Het was een klein deurtje – ik moest bukken, en John Coffey moest zelfs gaan zitten en erdoor schuiven. Je kwam op een kleine overloop en dan daalde je drie betonnen treden af naar een houten vloer. Het was een trieste ruimte zonder verwarming en met een metalen dak, zoals dat van het blok waar het tegenaan gebouwd was. 's Winters was het er zo koud dat je je adem kon zien, en 's zomers was het er smoorheet. Bij de executie van Elmer Manfred – in juli of augustus 1930 was dat, geloof ik – gingen er negen getuigen van hun stokje.

Links van de schuur was ook weer het leven. Gereedschap (allemaal in rekken met kettingen eroverheen, alsof het geweren waren in plaats van schoppen en houwelen), textiel, zakken met zaad voor de gevangenistuinen, dozen wc-papier, pallets kruislings beladen met metaalplaten voor de werkplaats van de gevangenis, zelfs zakken kalk om de lijnen van het honkbal- en football-veld te trekken – de gedetineerden speelden op wat de Weide werd genoemd, en in Cold Mountain keken ze enthousiast uit naar de herfstmiddagen.

Rechtsaf was er weer de dood. Old Sparky in eigen persoon, staande op een houten platform in de zuidoostelijke hoek van de opslagruimte: stevige eikehouten poten, brede eikehouten armleningen die het angstzweet van tientallen mannen in de laatste minuten van hun leven hadden opgezogen, en de metalen kap, die meestal nonchalant aan de rugleuning van de stoel hing, als het petje van een robotjoch in een Buck Rogers-strip. Er liep een draad vanaf de kap door een pakkingring in de betonnen muur achter de stoel. Naast de stoel stond een zinken emmer. Als je daarin keek, zag je een rand van sponsmateriaal waar de metalen kap precies in paste. Voor executies werd de kap in pekels gehangen om de lading gelijkstroom beter te geleiden. De stroom

ging door de draad, door de spons en door de hersenen van de ter dood veroordeelde.

2

1932 was het jaar van John Coffey. De details hebben in de kranten gestaan en zijn daar nog steeds in te vinden voor iemand die de moeite neemt ze op te zoeken – iemand met meer energie dan een erg oude man die het eind van zijn leven zit weg te dutten in een verpleegtehuis in Georgia. Het was die herfst warm, dat weet ik nog, een erg warme herfst. In oktober leek het wel augustus, en de vrouw van de directeur, Melinda, lag in het ziekenhuis van Indianola. In diezelfde herfst had ik de ergste urinewegontsteking die ik ooit heb gehad, niet zo ernstig dat ik ook in het ziekenhuis terecht kwam, maar wel zo erg dat ik telkens wanneer ik ging pissen wou dat ik dood was. Het was de herfst van Delacroix, de kleine halfkale Fransman met de muis, die in de zomer kwam en dat leuke trucje met dat klosje uithaalde. Maar het was vooral de herfst waarin John Coffey naar blok E kwam, ter dood veroordeeld omdat hij de Detterick-tweeling had verkracht en vermoord.

Er hadden altijd vier of vijf cipiers dienst in het blok, maar het verloop was nogal groot. Dean Stanton, Harry Terwilliger en Brutus Howell (de mannen noemden hem 'Bruut', maar dat was een grapje, hij deed geen vlieg kwaad als het niet nodig was, hoe kolossaal hij ook was) zijn nu allemaal dood, en Percy Wetmore ook, die echt een bruut was, en nog oerstom ook. Percy had niets te zoeken in blok E, waar een gemene inborst nutteloos en soms gevaarlijk was, maar hij was aangetrouwde familie van de gouverneur en dus niet weg te krijgen.

Percy Wetmore was degene die Coffey het blok induwde, met de schijnbaar traditionele kreet '*Dead man walking! Dead man walking!*'

Het was nog zo heet als bij de toegangspoorten van de hel, oktober of niet. De deur naar de binnenplaats ging open en liet

eerst een zee van fel licht binnen en meteen daarop de grootste man die ik ooit heb gezien, afgezien van sommige basketballers die ze laten zien op de televisie in dit tehuis voor aftandse zeveraars waarin ik terecht ben gekomen. Hij had ketenen om zijn armen en over zijn borst, die zo groot was als een waterton. Hij had voetboeien om zijn enkels, met een ketting daartussen die het geluid van een lawine van munten maakte toen hij ermee door de groene gang tussen de cellen schuifelde. Percy Wetmore liep aan zijn ene kant, de magere kleine Harry Terwilliger aan de andere, en ze leken net kinderen die een gevangen beer met zich mee leidden. Zelfs Brutus Howell leek een kind naast Coffey, en dat terwijl Bruut zo ongeveer een meter tachtig in het vierkant was, een football-stopper die voor LSU ging spelen maar het niet haalde en toen naar zijn geboorteplaats in de bergen terugkwam.

John Coffey was zwart, zoals de meeste mannen die een tijdje in blok E logeerden voordat ze op de schoot van Old Sparky aan hun eind kwamen, en hij was twee meter lang. Maar hij was niet slank en soepel, zoals die basketballers op de televisie, al had hij brede schouders en een zware borstpartij, met geweldige spieren. Ze hesen hem in het grootste denim pak dat ze in het magazijn konden vinden en evengoed kwam de zoom van de broek tot halverwege zijn gespannen kuit, die ook vol littekens zaten. Het jasje was open tot onder zijn borst en de mouwen hielden het ergens op zijn onderarmen voor gezien. Hij had zijn pet in zijn kolossale hand, en dat was maar goed ook, want op zijn kale mahoniebruine bal van een hoofd zou het ding zoiets zijn geweest als het petje dat de aap van een orgeldraaier op heeft, maar dan blauw in plaats van rood. Hij zag eruit alsof hij de ketenen die hem in bedwang moesten houden net zo gemakkelijk kon verbreken als je de linten van een kerstcadeau stuk trekt, maar als je in zijn gezicht keek, wist je dat hij dat niet zou doen. Hij leek niet dom – al dacht Percy van wel, en het duurde niet lang of Percy noemde hem de imbeciel – maar wel hulpeloos. Hij bleef om zich heen kijken alsof hij zich afvroeg waar hij was. Misschien zelfs wie hij was. Mijn eerste gedachte was dat hij net een zwarte Samson was, maar dan nadat de trouweloze Delilah hem had kaalgeschoren en alle plezier uit hem had weggehaald.

‘*Dead man walking!*’ trompetterde Percy, en hij trok aan de handboei van die beer van een man, alsof hij echt dacht dat hij hem in beweging zou kunnen krijgen als Coffey zelf geen zin had om verder te gaan. Harry zei niets, maar hij keek beschaamd. ‘*Dead man...*’

‘Zo is het wel genoeg,’ zei ik. Ik zat op de brits in de cel die we voor Coffey hadden bestemd. Ik had natuurlijk geweten dat hij kwam en wilde hem verwelkomen en me over hem ontfermen, maar pas toen ik hem zag, besepte ik hoe gigantisch groot die man was. Percy keek me aan met een blik van ‘we weten allemaal dat je een klootzak bent’ (behalve die grote dombo natuurlijk, die niks anders kon dan kleine meisjes verkrachten en vermoorden), maar hij zei niets.

Ze bleven met zijn drieën voor de celdeur staan, die openstond op zijn rail. Ik knikte Harry toe en hij zei: ‘Weet je zeker dat je samen met hem in de cel wil, baas?’ Ik maakte niet vaak mee dat Harry Terwilliger nerveus klonk – toen er zes of zeven jaar eerder rellen waren uitgebroken, was hij geen moment van mijn zijde geweken, zelfs niet toen het gerucht ging dat sommige mannen wapens hadden – maar op dat moment klonk hij nerveus.

‘Krijg ik moeilijkheden met jou, grote jongen?’ vroeg ik. Ik zat daar op die brits en probeerde niet te laten blijken hoe beroerd ik me voelde – die urinewegontsteking waar ik het over had was nog niet zo erg als hij uiteindelijk zou worden, maar neem maar van me aan dat ik niet bepaald in een juichstemming was.

Coffey schudde langzaam met zijn hoofd – een keer naar links, een keer naar rechts, en toen weer naar het midden toe. Vanaf dat moment bleef hij me recht aankijken.

Harry had een klembord met Coffey’s papieren in zijn hand. ‘Geef dat aan hem,’ zei ik tegen Harry. ‘Stop het in zijn hand.’

Harry deed het. De grote lobbes pakte het als een slaapwandelaar aan.

‘Breng het nu naar mij, grote jongen,’ zei ik, en Coffey deed het, rinkelend en rammelend met zijn ketenen. Hij moest bukken om de cel binnen te gaan.

Ik bekeek hem van top tot teen en constateerde vooral dat zijn lengte een feit was, geen gezichtsbedrog. Hij was echt twee

meter lang. Volgens de formulieren woog hij honderdzevenentwintig kilo, maar dat was volgens mij maar een schatting. Hij moest minstens honderdvijfenveertig kilo wegen, misschien nog wel meer. In het vakje voor littekens en bijzondere kenmerken stond één woord, geschreven in de moeizame blokletters van Magnusson, de oude getrouwe bij Registratie: TALLOZE.

Ik keek op. Coffey was een beetje opzij geschuifeld en ik kon Harry op de gang zien staan voor de cel van Delacroix – dat was de enige andere gedetineerde in blok E toen Coffey binnenkwam. Del was een tengere, kalende man met het zorgelijke gezicht van een boekhouder die weet dat zijn verduisteringen spoedig aan het licht zullen komen. Zijn tamme muis zat op zijn schouder.

Percy Wetmore leunde tegen de deurpost van de cel die nu dus van John Coffey was. Hij had zijn wapenstok van hickoryhout uit de speciaal voor hem vervaardigde holster gehaald en tikte ermee tegen zijn handpalm, zoals iemand doet die graag een nieuw speelgoedje wil gebruiken. En plotseling begon ik me mateloos aan hem te ergeren. Misschien kwam het door de ongewone hitte, of door de urineweginfectie die in mijn kruis vlamde en de jeuk door het schuren van mijn flanellen ondergoed nagenoeg ondraaglijk maakte, of door het feit dat de staat me een zwarte dommekracht had gestuurd om te executeren en het duidelijk was dat Percy veel zin had hem eerst een beetje onderhanden te nemen. Waarschijnlijk kwam het door al die dingen samen. Wat het ook was, ik dacht even niet meer aan zijn politieke connecties.

‘Percy,’ zei ik. ‘In de ziekenboeg zijn ze aan het verhuizen.’

‘Bill Dodge regelt dat...’

‘Dat weet ik,’ zei ik. ‘Ga hem helpen.’

‘Dat is mijn taak niet,’ zei Percy. ‘Deze grote bulleboef is mijn taak.’ Dat was Percy’s vaste grapje: *Bulleboef* noemde hij de grote gedetineerden, een combinatie van bullebak en boef. Hij had de pest aan die grote kerels. Hij was zelf niet mager, zoals Harry Terwilliger, maar wel klein. Een hanig type, zo iemand die graag een knokpartij mag uitlokken, vooral wanneer de kansen in zijn voordeel zijn. En hij was gek op zijn haar. Kon er nauwelijks afblijven.

‘Je taak hier is volbracht,’ zei ik. ‘Ga naar de ziekenboeg.’

Zijn onderlip kwam naar voren. Bill Dodge en zijn mannen waren dozen en stapels lakens en zelfs de bedden aan het verhuizen. De hele ziekenboeg ging naar een nieuw gebouw aan de westkant van de gevangenis. Warm werk, zwaar tillen. Niets voor Percy Wetmore.

‘Ze hebben mankracht zat,’ zei hij.

‘Ga dan voor assistent-baas spelen,’ zei ik met stemverheffing. Ik zag Harry huiveren en negeerde dat. Als directeur Moores opdracht van de gouverneur kreeg me te ontslaan omdat ik tegen de verkeerde haren had ingestreken, wie zou hij dan op mijn plaats zetten? Percy? Laat me niet lachen. ‘Het kan me niet schelen wat je gaat doen, Percy, als je hier maar even wegblijft.’

Eerst dacht ik dat hij voet bij stuk zou houden. Dat kon nog knap lastig worden, met Coffey die daar stond als de grootste stilstaande klok ter wereld. Toen stak Percy zijn wapenstok weer in zijn met de hand gemaakte holster – bespottelijke ijdeltuiterij – en sloop de gang op. Ik weet niet meer welke cipier die dag achter het bureau zat – een van de tijdelijke krachten, denk ik – maar Percy stoorde zich blijkbaar aan hem, want hij gromde. ‘Haal die grijns van je rotkop of ik sla hem eraf,’ zei hij in het voorbijgaan. Gerammel van sleutels, een plotselinge explosie van warm zonlicht van de binnenplaats, en Percy Wetmore was weg, tenminste voorlopig. Delacroixs muis rende heen en weer van de ene schouder van de kleine Fransman naar de andere. Zijn dunne snorharen trilden.

‘Stil zitten, Mr. Jingles,’ zei Delacroix, en de muis bleef op zijn linkerschouder zitten alsof hij hem had verstaan. ‘Heel stil en rustig.’ Delacroix sprak met een zangerig cajun-accent.

‘Ga liggen, Del,’ zei ik kortaf. ‘Neem wat rust. Dit gaat jou ook niets aan.’

Hij deed wat ik zei. Hij had een jong meisje verkracht en vermoord en haar lichaam achtergelaten achter het appartementen-gebouw waar ze woonde, nadat hij het eerst met steenkool en olie had bedekt en in brand had gestoken, in de knullige veronderstelling dat hij de sporen van zijn misdaad op die manier kon uitwissen. De brand had zich naar het gebouw zelf verspreid, had het verslonden, en in het vuur waren nog eens zes mensen om-

gekomen, onder wie twee kinderen. Het was de enige misdaad geweest die hij in zich had, en nu was hij alleen nog maar een vriendelijke man met een halfkaal hoofd en een zorgelijk gezicht, en een randje lang haar dat tot over de kraag van zijn overhemd viel. Een tijdje later zou hij in Old Sparky gaan zitten, en Old Sparky zou een eind aan hem maken, maar wat het ook was geweest dat die afschuwelijke dingen had gedaan, het was al weg, en nu lag hij op zijn brits en liet hij zijn kleine metgezel piepend over zijn handen lopen. In zekere zin was dat het ergste: Old Sparky verbrandde nooit wat in ze zat, en het gif dat ze tegenwoordig in hun aderen gespoten krijgen, brengt dat ook niet tot rust. Het komt vrij en springt op iemand anders over. In feite doen we niets anders dan omhulsels doden die toch al niet meer leven.

Ik keek de reus weer aan.

‘Als ik Harry opdracht geef die ketenen los te maken, zul je je dan gedragen?’

Hij knikte. Dat deed hij net als toen hij zijn hoofd schudde: omlaag, omhoog, naar het midden terug. Zijn vreemde ogen keken me aan. Er lag een zekere kalmte in, maar niet het soort kalmte dat ik helemaal kon vertrouwen. Ik wenkte Harry met een gebogen vinger de cel in, en hij maakte de ketenen los. Hij was zo te zien niet bang meer, zelfs niet toen hij tussen Coffey’s boomstammen van benen neerknielde om de enkelboeien los te maken, en dat stelde me enigszins gerust. Percy was degene die Harry nerveus had gemaakt, en ik had vertrouwen in Harry’s instinct. Ik vertrouwde op het instinct van al mijn vaste cipiers in blok E, behalve op die van Percy.

Ik heb een toespraakje dat ik houd voor alle nieuwkomers in het blok, maar bij Coffey aarzelde ik, want hij maakte zo’n abnormale indruk, en dan heb ik het niet alleen over zijn verschijning.

Toen Harry een stap terugging (Coffey was tijdens het verwijderen van de ketenen roerloos blijven staan, zo onverstoordbaar als een trekpaard), keek ik op naar mijn nieuwe gedetineerde. Ik tikte met mijn duim op het klembord en zei: ‘Kun je praten, grote jongen?’

‘Ja, meneer, baas, ik kan praten,’ zei hij. Zijn stem was een

diep en kalm gerommel en deed me denken aan een pas afgestelde tractormotor. Hij had geen echt Zuidelijk accent, maar later merkte ik dat zijn manier van spreken wel iets Zuidelijks had. Alsof hij uit het Zuiden kwam maar daar eigenlijk niet thuis hoorde. Hij klonk niet ongeletterd, maar ook niet ontwikkeld. Zoals veel andere dingen aan hem was ook zijn manier van spreken een mysterie. Het waren vooral zijn ogen die ik verontrustend vond. Er lag een soort vredige afwezigheid in, alsof hij ver, ver wegdreef.

‘Je heet John Coffey.’

‘Ja, meneer, baas, als koffie om te drinken, maar dan anders gespeld.’

‘Dus je kunt spellen? Lezen en schrijven?’

‘Alleen mijn naam, baas,’ zei hij rustig.

Ik zuchtte en gaf hem een korte versie van mijn vaste toespraakje. Ik was al tot de conclusie gekomen dat ik geen last met hem zou krijgen. Wat dat betrof, had ik zowel gelijk als ongelijk.

‘Ik ben Paul Edgecombe,’ zei ik. ‘Ik ben de hoofdcipier van blok E. Als je iets van me wilt, moet je naar me vragen. Als ik er niet ben, vraag je naar die andere man – hij heet Harry Terwilliger. Of je vraagt naar meneer Stanton of meneer Howell. Begrijp je dat?’

Coffey knikte.

‘Verwacht alleen niet dat je krijgt wat je wilt, behalve als wij denken dat je het nodig hebt. Dit is geen hotel. Kun je me volgen?’

Hij knikte weer.

‘Het is hier rustig, grote jongen, heel anders dan in de rest van de gevangenis. Jij en Delacroix zijn hier de enigen. Je hoeft niet te werken. Meestal zit je gewoon in je cel. Dan heb je de tijd om over de dingen na te denken.’ Te veel tijd voor de meesten, maar dat zei ik er niet bij. ‘’s Avonds hebben we de radio aan, als alles in orde is. Hou je van radio?’

Hij knikte, maar aarzelend, alsof hij niet precies wist wat radio was. Later kwam ik erachter dat hij dat in zekere zin inderdaad niet wist. Coffey kende dingen als hij ze terugzag, maar in de tussentijd vergat hij ze. Hij kende de personages van *Our Gal*

Sunday, maar kon zich alleen nog maar heel vaag herinneren wat ze de vorige keer hadden uitgespookt.

‘Als je je gedraagt, en op tijd eet, zul je de isoleercel aan het eind van de gang nooit te zien krijgen en hoef je nooit een van die canvas jassen met knopen op de rug te dragen. Je mag ’s middags twee uur naar de binnenplaats, van vier tot zes, behalve op zondag, als de rest van de gedetineerden hun football-partijtjes spelen. Je mag bezoek ontvangen op zondagmiddag, als je iemand hebt die je wil bezoeken. Heb je zo iemand, Coffey?’

Hij schudde zijn hoofd. ‘Ik heb niemand, baas,’ zei hij.

‘Nou, je advocaat dan.’

‘Ik denk dat ik die niet meer terugzie,’ zei hij. ‘Hij was aan me uitgeleend. Die vindt hier in de bergen vast de weg niet.’

Ik keek nog eens goed naar hem om te zien of hij misschien een grapje maakte, maar zo te zien deed hij dat niet. En eigenlijk had ik ook niet anders verwacht. Hoger beroep was er voor types als John Coffey niet bij, in die tijd nog niet. Ze kregen hun dag op de rechtbank, of twee of drie, en dan vergat de wereld ze, tot er een klein stukje in de krant kwam om mee te delen dat een zeker persoon rond middernacht een elektrische schok had gekregen. Maar een man met een vrouw, kinderen of vrienden naar wie hij op zondagmiddag uit kon kijken, was gemakkelijker in de hand te houden, als de discipline een probleem was. In dit geval was het dat waarschijnlijk niet, en dat was maar goed ook. Want hij was zo verrekte groot.

Ik verschoof een beetje op de brits en dacht dat mijn lagere delen het wat comfortabeler zouden krijgen als ik opstond, en dus deed ik dat. Hij ging eerbiedig voor me achteruit en vouwde zijn handen voor zich.

‘Je kunt het hier makkelijk of moeilijk hebben, grote jongen, dat ligt helemaal aan jezelf. Ik raad je aan het ons niet moeilijk te maken, want daar schiet je toch niets mee op. We behandelen jou zo goed als je verdient. Heb je nog vragen?’

‘Laat u een lichtje aan als het tijd is om te slapen?’ vroeg hij meteen, alsof hij op die gelegenheid had gewacht.

Ik knipperde met mijn ogen. Er waren me door nieuwkomers in blok E veel vreemde vragen gesteld – ook een keer hoe groot de tieten van mijn vrouw waren – maar deze nog nooit.

Coffey glimlachte een beetje nerveus, alsof hij wist dat we het idioot zouden vinden maar zich toch niet in kon houden. ‘Want ik ben soms een beetje bang in het donker,’ zei hij. ‘Als ik op een vreemde plaats ben.’

Ik keek naar hem, zo groot als hij was, en was op een vreemde manier ontroerd. Ze deden je soms wel iets, weet je. Je maakte ze niet op hun ergst mee, niet als ze hun gruwelen over anderen lieten neerdalen als duivels die op een aambeeld sloegen.

‘Het blijft hier de hele nacht tamelijk licht,’ zei ik. ‘De helft van de lichten langs de mijl brandt iedere nacht van negen tot vijf uur ’s morgens.’ Toen besepte ik dat hij vast niet wist waar ik het over had – hij zou het verschil niet weten tussen de groene mijl en modder uit Mississippi – en daarom wees ik: ‘Op de gang.’

Hij knikte opgelucht. Misschien wist hij ook niet wat een gang was, maar hij zag de gloeilampen van tweehonderd watt in hun metalen omhulsels.

Ik deed iets wat ik toen nog nooit eerder bij een gevangene had gedaan – ik stak hem mijn hand toe. Het is me nog steeds een raadsel waarom ik dat deed. Misschien omdat hij naar dat lichtje vroeg. Harry Terwilliger knipperde met zijn ogen toen hij het zag, neem dat maar van mij aan. Coffey pakte mijn hand verrassend voorzichtig vast, mijn hand verdween bijna helemaal in de zijne, en dat was dat. Ik had weer een vlinder in mijn stopfles. We waren klaar.

Ik ging de cel uit. Harry schoof de deur dicht en draaide beide sleutels om. Coffey bleef nog een ogenblik staan, alsof hij niet wist wat hij nu moest doen, en ging toen op zijn brits zitten. Hij vouwde zijn reuzenhanden tussen zijn knieën en liet zijn hoofd zakken als iemand die bidt of verdriet heeft. Toen zei hij iets met zijn vreemde, bijna Zuidelijke stem. Ik kon het heel goed verstaan, en hoewel ik toen nog niet veel wist van wat hij had gedaan – je hoeft niet te weten wat iemand heeft gedaan om hem te kunnen voeden en verzorgen tot het tijd voor hem is om zijn schuld aan de samenleving te voldoen – ging er toch een huivering door me heen.

‘Ik kon het niet helpen, baas,’ zei hij. ‘Ik probeerde het ongedaan te maken, maar het was te laat.’

‘Je moet oppassen met Percy,’ zei Harry, toen we door de gang naar mijn kantoor liepen. Dean Stanton, die min of meer de nummer drie was – we hadden eigenlijk geen rangorde, iets wat Percy Wetmore binnen de kortste keren zou verhelpen – zat achter mijn bureau de dossiers bij te werken, waar ik bijna nooit aan toe kwam. Hij keek nauwelijks op toen we binnenkwamen, duwde alleen even met de muis van zijn duim tegen zijn brilletje en dook toen weer in de papieren.

‘Ik heb al last met die kerel sinds de dag dat hij hier binnenkwam,’ zei ik. Ik trok behoedzaam mijn broek van mijn kruis weg en huiverde. ‘Hoorde je wat hij schreeuwde toen hij die grote lobbies binnenbracht?’

‘Ik kon het moeilijk niet horen,’ zei Harry. ‘Ik was erbij, weet je.’

‘Ik zat op de plee en kon het heel goed horen,’ zei Dean. Hij haalde een vel papier naar zich toe, hield het in het licht opdat ik kon zien dat er een koffiekring op zat en dat er ook al iets op was getypt, en gooide het toen in de prullenbak. “*Dead man walking.*” Dat heeft hij zeker in een van die blaadjes gelezen waar hij zo gek op is.’

Waarschijnlijk was dat inderdaad zo. Percy Wetmore was een fervent lezer van *Argosy* en *Stag* en *Men's Adventure*. In ieder nummer stond een gevangenisverhaal, leek het wel, en Percy las ze gretig, als iemand die research doet. Het leek wel of hij uit die blaadjes wilde leren hoe hij zich moest gedragen. Hij was nu vier maanden bij ons – toen hij kwam, hadden we net Anthony Ray, de bijlmoordenaar, gedaan – en hij had nog niet zelf deelgenomen aan een executie, al had hij er een gezien vanuit de getuigenkamer.

‘Hij kent mensen,’ zei Harry. ‘Hij heeft connecties. Je krijgt er last mee dat je hem uit het blok hebt weggestuurd, en helemaal dat je van hem verwacht dat hij echt werk verzet.’

‘Ik verwacht niet dat hij dat doet,’ zei ik, en dat meende ik, maar ik had hoop. Bill Dodge was er de man niet naar om te dulden dat iemand stond toe te kijken terwijl hij zich in het zweet

werkte. ‘Ik interesseer me nu even meer voor de grote jongen. Krijgen we last met hem?’

Harry schudde nadrukkelijk zijn hoofd.

‘Op de rechtbank in Trapingus County was hij zo mak als een lammetje,’ zei Dean. Hij zette zijn metalen brillette af en begon de glazen schoon te vegen met zijn vest. ‘Natuurlijk hadden ze hem meer ketenen omgedaan dan Scrooge op de geest van Marley zag, maar hij had hard kunnen brullen, en dan heus geen “Christmas carol”. Dat is een grapje, Paul.’

‘Weet ik,’ zei ik, al snapte ik het niet. Ik gunde het Dean Stanton niet dat hij me te slim af was.

‘Groot is hij, hè?’ zei Dean.

‘Ja,’ beaamde ik. ‘Monsterlijk groot.’

‘We mogen Old Sparky wel op dubbelgaar zetten om zijn reet te roosteren.’

‘Maak je over Old Sparky maar geen zorgen,’ zei ik afwezig. ‘Hij maakt de groten klein.’

Dean drukte op de zijkanten van zijn neus, waar zijn bril een paar lelijke rode vlekken had achtergelaten, en knikte. ‘Ja,’ zei hij. ‘Daar zit wat in.’

Ik vroeg: ‘Weet een van jullie waar hij vandaan kwam voordat hij in Tefton opdook? Het was toch Tefton?’

‘Ja,’ zei Dean. ‘Tefton, in Trapingus County. Niemand schijnt te weten waar hij vandaan kwam voordat hij daar opdook en deed wat hij deed. Hij zwierf gewoon rond, denk ik. Misschien kun je nog iets in de kranten vinden die ze hier in de bibliotheek hebben, als je echt geïnteresseerd bent. Het wordt wel volgende week voor ze die gaan verhuizen.’ Hij grijnsde. ‘Maar dan moet je daar wel het gezocht en gekreun van je vriendje aanhoren.’

‘Misschien ga ik toch even kijken,’ zei ik, en later op de middag deed ik dat.

De gevangenisbibliotheek bevond zich aan de achterkant van het gebouw dat de autoreparatieplaats van de gevangenis zou worden – tenminste, dat was het plan. Politiek en zakenleven speelden elkaar de bal toe, dacht ik, maar het was crisis en ik hield mijn mening voor me – zoals ik ook mijn mond had moeten houden tegen Percy, maar soms kun je het gewoon niet opbrengen te zwijgen. Je mond brengt je vaak dieper in de proble-

men dan je pik ooit zou kunnen. En trouwens, die autoreparatieplaats is er nooit gekomen. Het volgend voorjaar verhuisde de hele gevangenis naar Brighton, honderd kilometer verderop. Nog meer transacties in achterkamertjes, denk ik. Nog meer dubieuze zaakjes. Maar daar had ik niets mee te maken.

De administratie was naar een nieuw gebouw aan de oostkant van de binnenplaats gegaan. De ziekenboeg werd ook verplaatst (het was een groot mysterie welke boerenpummel ooit op het idee was gekomen een ziekenboeg op de eerste verdieping onder te brengen). De bibliotheek had nog enige voorraad – niet dat er ooit veel was – maar kwam leeg te staan. Het oude gebouw was een hete houten bak, min of meer tussen de blokken A en B in geschoven. De badkamers van die blokken stonden ertegenaan en in het hele gebouw hing altijd een vage pislucht, wat waarschijnlijk de enige goede reden voor de verhuizing was. De bibliotheek was L-vormig en niet veel groter dan mijn kantoor. Ik keek of er een ventilator was, maar die waren allemaal al weg. Het moet daar wel veertig graden zijn geweest, en toen ik ging zitten, voelde ik weer die hete pijnscheuten in mijn kruis. Vergelijk het maar met een ontstoken kies. Ik weet dat het absurd is, gezien de lichaamszone waar we het over hebben, maar het is het enige waarmee ik het zou kunnen vergelijken. Het verergerde tijdens en na het pissen, en dat was wat ik had gedaan voordat ik naar de bibliotheek ging.

Er zat daar nog iemand, een broodmagere oudere gedetineerde met privileges wegens goed gedrag, een zekere Gibbons. Hij zat weg te dommelen in de hoek, met een wild-westroman op zijn schoot en zijn pet over zijn ogen. Hij had geen last van de hitte en ook niet van het gekreun en gestommel en nu en dan ook gevloek uit de ziekenboeg boven ons (waar het minstens vijf graden heter moest zijn, en ik hoopte dat Percy Wetmore daar erg van genoot). Van mij had hij ook geen last. Ik liep naar de korte kant van de L, waar de kranten lagen. Ik was bang dat ze tegelijk met de ventilatoren waren weggehaald, ondanks wat Dean had gezegd. Maar ze lagen er nog en het verhaal van de Detterick-tweeling was gemakkelijk genoeg te vinden, want het was voorpaginanieuws geweest vanaf het plegen van het misdrijf in juni tot en met het proces in juli. In die tijd ging alles veel sneller.

Algauw was ik de hitte en het gestommel en het piepend gesnurk van de oude Gibbons vergeten. De gedachte aan die twee negenjarige meisjes – hun donzige blonde haar en innemende dubbele glimlach, als van de Bobbsey-tweeling – in combinatie met die donkere kolos van een Coffey was onaangenaam maar onvermijdelijk. Omdat hij zo groot was, kon je je gemakkelijk voorstellen dat hij ze opat, als een reus in een sprookje. Wat hij in werkelijkheid had gedaan, was nog erger, en hij mocht blij zijn dat hij niet ter plekke op die rivieroever gelyncht was. Dat wil zeggen, als je van blijdschap kon spreken als iemand de groene mijl moest afleggen om bij Old Sparky op schoot te gaan zitten.

4

Zeventig jaar voordat dit alles gebeurde, was Koning Katoen in het Zuiden van zijn troon gestoten, en hij zou nooit meer koning zijn, maar in die tijd, de jaren dertig, was er een kleine opleving. Niet dat er nog katoenplantages waren, maar je had wel zo'n vijftig welvarende katoenfarms in het zuidelijk deel van onze staat. Klaus Detterick was eigenaar van een daarvan. Naar de normen van de jaren vijftig gemeten zou hij een armoedzaai-er zijn geweest, maar in die tijd ging hij door voor welgesteld, omdat hij aan het eind van de meeste maanden zijn kruideniersrekening kon betalen en de bankdirecteur recht in de ogen kon kijken als hij hem op straat tegenkwam. Zijn boerderij was schoon en gerieflijk. Naast katoen waren er de twee andere k's: kippen en een paar koeien. Hij en zijn vrouw hadden drie kinderen: Howard, die een jaar of twaalf was, en de tweeling, twee meisjes, Cora en Kathe.

Op die warme avond, begin juni van dat jaar, kregen de meisjes toestemming om op de zijveranda te slapen, die voorzien was van een houten scherm en zich over de hele lengte van het huis uitstrekte. Dat vonden ze altijd prachtig. Tegen negen uur, toen het laatste daglicht uit de hemel was verdwenen, gaf hun moe-

der hun een nachtkus. Dat was de laatste keer dat ze hen zag, totdat ze in hun kist lagen en de begrafenisondernemer de ergste schade had gecamoufleerd.

Boerengezinnen gingen in die tijd vroeg naar bed – ‘zodra het onder de tafel donker was,’ zei mijn eigen moeder soms – en sliepen erg vast. Dat laatste gold in ieder geval voor Klaus, Marjorie en Howie Detterick in de nacht dat de tweelingzusjes werden ontvoerd. Klaus zou hoogstwaarschijnlijk wakker zijn geworden van Bowser, de grote oude halfbloed-collie van het gezin, als die had geblaft, maar dat deed Bowser niet. Die nacht niet en daarna ook nooit meer.

Klaus stond bij het eerste ochtendlicht op. Hij ging naar de schuur om te melken. De veranda bevond zich aan de andere kant van het huis en Klaus kwam niet op het idee om bij de meisjes te gaan kijken. En dat Bowser niet naar hem toe kwam, vond hij ook niet bijzonder. De hond had een grote minachting voor zowel koeien als kippen en verstopte zich, als het tijd voor melken of voederen was, meestal in zijn hok achter de schuur, tenzij hij werd geroepen – hard geroepen.

Ongeveer een kwartier nadat Klaus in de bijkeuken zijn laarzen had aangetrokken en naar de schuur was gegaan, kwam Marjorie beneden. Ze zette koffie en deed spek in de pan. De combinatie van die geuren lokte Howie uit zijn kamer onder de dakbalken, maar niet de meisjes van de veranda. Terwijl Marjorie eieren stuksloeg en in het spekvet liet glijden, stuurde ze Howie naar buiten om zijn zusjes te halen. Klaus zou willen dat de meisjes meteen na het ontbijt verse eieren gingen rapen. Alleen werd er die ochtend niet ontbeten in het huis van de Detericks. Howie kwam lijkbлек van de veranda terug. Zijn daarstraks nog slaperige ogen stonden nu wijd open.

‘Ze zijn weg,’ zei hij.

Marjorie ging naar de veranda, aanvankelijk meer geërgerd dan ongerust. Ze zei later dat ze, voor zover ze erover nadacht, had verondersteld dat de meisjes een eindje waren gaan wandelen om bloemen te plukken in het eerste licht van de dag. Of andere meisjesachtige gekkigheid. Maar na één blik begreep ze waarom Howie zo bleek was.

Ze schreeuwde om Klaus, gilde om hem, en Klaus kwam hard

aangerend, zijn laarzen wit van de halfvolle emmer melk die hij in zijn haast had omgegooid. Wat hij op de veranda aantrof, zou de benen van zelfs de moedigste ouders tot gelei hebben gemaakt. De dekens waarin de meisjes altijd wegekropen als de nacht kouder werd, waren in een hoek gegooid. De deur van het verandascherm was van zijn bovenhengsel gerukt en hing dronken naar buiten toe. En op de planken van zowel de veranda als het trapje achter de gehavende schermdeur zaten spetters bloed.

Marjorie smeekte haar man om niet alleen op zoek naar de meisjes te gaan, en om hun zoon niet mee te nemen als hij er dan toch achteraan moest, maar ze had zich de moeite kunnen besparen. Hij nam het jachtgeweer dat hij hoog boven bereik van kleine handjes in de bijkeuken had hangen en gaf Howie de .22, die ze hem na lang sparen voor zijn verjaardag in juli hadden willen geven. En daar gingen ze, zich niets aantrekkend van de gillende, huilende vrouw, die wilde weten wat ze zouden doen als ze op een bende vagebonden stuitten, of op een stel slechte negers, ontsnapt uit de gevangenisboerderij in Laduc. Wat dat betrof, hadden de mannen gelijk, weet je. Het bloed was niet vloeibaar meer, maar het was nog wel kleverig, en het had nog niet die bruine kleur die het krijgt als het helemaal is opgedroogd. Er was nog niet veel tijd verstreken sinds de ontvoering. Klaus zal wel hebben gedacht dat zijn meisjes nog een kans hadden, en die kans wilde hij niet voorbij laten gaan.

Ze konden geen van tweeën spoorzoeken – ze waren verzamelaars, geen jagers. Ze joegen wel op wasberen en herten wanneer het daar het seizoen voor was, maar ze deden het niet omdat het zo graag wilden maar omdat het van hen werd verwacht. En het erf van het huis bestond uit niets dan zand en modder, met sporen die kriskras door elkaar liepen. Ze liepen om de schuur heen en zagen bijna meteen waarom Bowser, een slechte bijter maar een goede blaffer, geen alarm had geslagen. Hij lag half binnen en half buiten zijn hok, dat van overgeschoten schuurplanken was gemaakt (er hing een bord met de zorgvuldig aangebrachte naam BOWSER boven de van boven ronde opening aan de voorkant – ik zag er een foto van in een van de kranten), en zijn kop was bijna helemaal rondgedraaid op zijn nek. Alleen een man met enorme lichaamskracht kon zo iets doen met zo'n

groot dier, had de officier van justitie later tegen John Coffey's jury gezegd – en toen had hij lang en veelbetekenend naar de kolossale verdachte gekeken, die met neergeslagen ogen achter de tafel van de verdediging zat, gekleed in een gloednieuwe gevangenisoverall die op zichzelf al een soort veroordeling was. Naast de hond vonden Klaus en Howie een stuk van een saucijsje. De theorie – een goede, daar twijfel ik niet aan – was dat Coffey eerst de hond met lekkernijen had gepaaid, en dat hij, toen Bowser aan het laatste saucijsje was begonnen, zijn handen had uitgestoken en met één krachtige draaibeweging van zijn polsen de nek van de hond had gebroken.

Achter de schuur lag Dettericks noordelijke weide, waar die dag geen koeien liepen. Dat veld was nat van de dauw. Schuin naar het noordwesten liep, duidelijk te zien, een spoor van vertrapt gras.

Zelfs in de nagenoeg hysterische staat waarin hij verkeerde, bleef Klaus eerst nog even staan. Hij deed dat niet uit angst voor de man of mannen door wie zijn dochters waren ontvoerd. Nee, hij was bang dat hij het spoor zou volgen dat de ontvoerder op de heenweg had gemaakt en dus precies in de verkeerde richting zou gaan, terwijl waarschijnlijk iedere seconde telde.

Howie loste dat dilemma op door een gele katoenen flard van een struik te plukken. Klaus kreeg hetzelfde lapje te zien toen hij in de getuigenbank stond en identificeerde het huilend als een stukje van de pyjamabroek van zijn dochter Kathe. Twintig meter verder hing aan een uitstekende tak van een jeneverbes een stuk vaalgroene stof dat afkomstig was van de nachtpon die Co-ra had gedragen toen ze haar mam en pap een nachtzoen gaf.

De Dettericks, vader en zoon, draafden door het veld. Ze staken hun geweren voor zich uit, zoals soldaten doen wanneer ze onder hevig vuur over betwist terrein rennen. Nog een wonder dat die jongen, die wanhopig achter zijn vader aan holde (en vaak gevaar liep alleen achter te blijven) niet viel en daarbij per ongeluk een kogel in Klaus Dettericks rug pompte.

De boerderij had telefoon – ook een teken voor de burens dat het in die slechte tijden goed met de Dettericks ging, of tenminste redelijk goed. Marjorie vroeg de centrale zoveel mogelijk van haar burens die ook telefoon hadden te bellen, en iedereen te ver-

tellen welke ramp hen als een donderslag bij klaarlichte dag had getroffen. Ze wist dat de telefoontjes elkaar overlappende golfbewegingen zouden veroorzaken, als de kringen die steentjes maken wanneer ze snel achter elkaar in een stille vijver worden gegooid. Toen nam ze de hoorn een laatste keer op en sprak de woorden uit die bijna een handelsmerk waren van het telefoonverkeer in die tijd, in elk geval op het Zuidelijke platteland: ‘Hallo, centrale, bent u aan de lijn?’

De centrale was aan de lijn, maar kon eerst niets zeggen; de telefoniste was in alle staten. Tenslotte wist ze uit te brengen: ‘Ja, mevrouw, mevrouw Detterick, ik ben aan de lijn, o lieve goede gezegende Jezus, ik bid tot de Heer dat alles goed is met uw kleine meisjes...’

‘Ja, dank u,’ zei Marjorie. ‘Maar zeg tegen de Heer dat hij even moet wachten, want dat u me eerst even met de sheriff in Tefton moet doorverbinden, oké?’

De sheriff van Trapingus County was een oude baas met een whiskeyneus, een tonronde buik en een hoofd met zulk fijn wit haar dat het op pijperagerspluis leek. Ik kende hem goed. Hij was vaak naar Cold Mountain gekomen om ‘zijn jongens’, zoals hij ze noemde, uitgeleide te doen naar het hiernamaals. Getuigen van executies zaten op de klapstoelen waar je waarschijnlijk zelf ook weleens op hebt gezeten, op een begrafenis of op een avondmaal in de kerk of op een bingoavond in een boerenschuur (we leenden die van ons destijds trouwens van Bingo-schuur Mystic Tie No. 44), en telkens wanneer sheriff Homer Cribus op zo’n stoel ging zitten, verwachtte ik dat het ding met een droog kraakgeluid in elkaar zou zakken. Ik was bang voor die dag en hoopte er tegelijk op, maar het was een dag die nooit kwam. Niet lang daarna – het kan niet meer dan één zomer zijn nadat de Detterick-meisjes waren ontvoerd – kreeg hij een hartaanval op kantoor, blijkbaar terwijl hij een zeventienjarig zwart meisje, Daphne Shurtleff, neukte. Daar werd nogal veel over gepraat, vooral omdat hij in de verkiezingstijd altijd zo met zijn vrouw en zes zoons had gepronkt – het was de tijd waarin, wilde je in een of ander ambt verkozen worden, de leus was: ‘Je bent baptist of je kunt het wel verliezen.’ Maar mensen houden van hypocriete medemensen, weet je – ze herkennen zichzelf daar-

in, en het geeft je altijd een goed gevoel als iemand met zijn broek omlaag en zijn pik omhoog wordt betrapt en jij bent het niet.

Hij was niet alleen hypocriet, maar ook onbekwaam, zo'n kerel die zich laat fotograferen terwijl hij de kat van een of andere dame aait, nadat iemand anders – deputy Rob McGee bijvoorbeeld – een gebroken nek heeft geriskeerd door in de boom te klimmen waar mevrouw Pussycat zat en haar eruit te halen.

McGee luisterde een minuut of twee naar het opgewonden gesprek van Marjorie Detterick en onderbrak haar toen om vier of vijf vragen te stellen – snel en kortaf, als de snelle linkse directen van een getrainde bokser, stoten zo fel en zo hard dat het bloed er al is voor je de pijn voelt. Toen hij daar antwoorden op had, zei hij: 'Ik zal Bobo Marchant bellen. Die heeft honden. Blijf waar u bent, mevrouw Detterick. Als uw man en uw zoon terugkomen, moeten zij ook thuisblijven. Probeert u ze thuis te houden.'

Haar man en haar zoon volgden intussen het spoor van de ontvoerder drie kilometer naar het noordwesten, maar toen kwam het spoor in open veld en naaldbossen, en ze raakten het kwijt. Ze waren boeren, geen jagers, zoals ik al zei, en inmiddels wisten ze dat ze achter een beest aan zaten. Onderweg hadden ze het gele shirtje gevonden dat bij Kathes pyjamabroek hoorde, en nog een stuk van Cora's nachtpon. Beide stukjes stof waren doordrenkt met bloed, en Klaus en Howie hadden niet meer zo'n haast als in het begin. Inmiddels zal hun gespannen hoop al enigszins verkild zijn geweest. Die kilte zal zich door hen omlaag hebben verspreid, zoals koud water doet, zakkend omdat het zwaarder is.

Ze gingen het bos in, op zoek naar sporen, maar vonden niets. Ze probeerden het ergens anders nog eens, ook zonder resultaat, en op een derde plaats. Ditmaal vonden ze een waaier van bloed die over de naalden van een pijnboom was gespreid. Ze gingen een eind in de richting die de bloedvlek leek aan te wijzen, en toen begon het zoeken opnieuw. Het was inmiddels negen uur in de ochtend, en achter zich hoorden ze schreeuwende mannen en blaffende honden. In de tijd die sheriff Cribus nodig zou hebben gehad om zijn eerste kop koffie met cognac te drinken, had Rob McGee een groep burgers bijeengebracht, en om kwart over

negen waren ze bij Klaus en Howie Detterick, die wanhopig langs de rand van het bos strompelden. De mannen gingen meteen door, Bobo's honden voorop. McGee liet Klaus en Howie meegaan. Ze zouden toch niet terug zijn gegaan als hij dat had bevolen, hoe bang ze ook waren voor wat ze zouden vinden, en McGee zag dat wel in – maar hij liet ze wel de kogels uit hun geweren halen. De anderen hadden hetzelfde gedaan, zei McGee; dat was veiliger. Wat hij er niet bij vertelde (en wat de anderen hun ook niet vertelden) was dat de Dettericks de enigen waren die hun patronen aan de deputy moesten afgeven. Half verdwaasd en omdat ze nog maar aan één ding dachten en dat was dat ze de nachtmerrie tot het eind toe wilden meemaken, deden ze wat hij vroeg. Toen Rob McGee de Dettericks zo ver kreeg dat ze de patronen uit hun geweren haalden en aan hem gaven, redde hij daarmee waarschijnlijk John Coffey's leven, voor wat dat waard was.

De blaffende, keffende honden trokken hen door drie kilometer naaldboomstruiken, de hele tijd min of meer naar het noordwesten. Toen kwamen ze bij de rivier de Trapingus, die op dat punt breed en langzaam was en in zuidoostelijke richting tussen lage, beboste heuvels door stroomde, waar families met namen als Cray en Robinette en Duplissey nog hun eigen mandolines bouwden en onder het ploegen vaak hun verrotte tanden uitspuwden – het boerenachterland, waar mannen op zondagmorgen kunstjes uithaalden met slangen en op zondagavond vleeselijke gemeenschap hadden met hun dochters. Ik kende die families; de meeste hadden Sparky weleens iets te eten gestuurd. Aan de overkant van de rivier zagen de leden van de groep de junizon op de stalen rails van de Great Southern- spoorlijn glinsteren. Rechts van hen, ruim een kilometer stroomafwaarts, maakte een schraagbrug de oversteek mogelijk naar de kolenmijnstreek West Green.

Daar vonden ze een groot vertrappt stuk in het gras en de lage struiken, en er lag daar zoveel bloed dat veel van de mannen naar het bos terugrenden om hun ontbijt uit te spugen. Op die bloederige plek vonden ze ook de rest van Cora's nachtpon. Howie, die zich tot dan toe bewonderenswaardig goed had gehouden, wankelde tegen zijn vader aan en viel bijna flauw.

Op dat punt hadden Bobo Marchants honden hun eerste en enige onenigheid van die dag. Ze waren met zijn zessen, twee bloedhonden, twee bluetick-honden en een paar van die terriër-achtige bastaarden die ze in deze streken wasbeerhonden noemen. Die laatste twee wilden naar het noordwesten, stroomopwaarts langs de Trapingus, en de rest wilde de andere kant op, naar het zuidoosten. Hun lijnen raakten verward, en hoewel er niets over in de kranten stond, kan ik me voorstellen wat voor gruwelijke scheldwoorden Bobo op die beesten liet neerregenen, terwijl hij zijn handen – ongetwijfeld het beschaafdsten deel van hem – gebruikte om ze weer in het gareel te krijgen. Ik heb in mijn leven nogal wat hondekerels gekend, en het is mijn ervaring dat ze over het algemeen in hun gedrag opvallend veel op elkaar lijken.

Bobo trok ze aan hun lijnen naar zich toe en hield Cora Detericks gescheurde nachtpon onder hun neus om hen eraan te herinneren wat ze daar deden, op een dag waarop de temperatuur rond het middaguur boven de vijfendertig graden zou komen en de muggen al in wolken om de hoofden van de mannen gonsden. De wasbeerhonden snoven nog eens, besloten zich toen bij de meerderheid aan te sluiten en gingen wild blaffend stroomafwaarts.

Zo'n tien minuten later hielden de mannen halt. Ze beseften dat ze meer hoorden dan alleen de honden. Het was eerder een gejoel dan een geblaf, een geluid dat een hond nooit zou maken, zelfs niet in doodsnood. Het was een geluid dat niemand van hen ooit iets had horen maken, maar ze wisten allemaal meteen dat het een man was. Dat zeiden ze, en ik geloofde hen. Ik denk dat ik het ook zou hebben herkend. Ik heb mannen precies zo horen schreeuwen, denk ik, op weg naar de elektrische stoel. Niet veel trouwens – de meesten vermannen zich en gaan zwijgend of grappen makend, alsof het een picknick van school is – maar enkelen wel. Meestal degenen die serieus in de hel geloven en weten dat die hen aan het eind van de groene mijl te wachten staat.

Bobo hield zijn honden weer kort. Ze waren kostbaar en hij was niet van plan ze kwijt te raken aan de psychopaat die daar aan het joelen en brabbelen was. De andere mannen herlaadden hun geweren en klaptten ze dicht. Door dat gejoel stonden ze al-

lemaal te huiveren. Het zweet stond in hun oksels en liep als ijswater over hun rug. Als mannen zo huiverig zijn, kunnen ze alleen verder gaan als ze een leider hebben, en deputy McGee was die leider. Hij ging voorop en liep energiek door (al voelde hij zich vast niet erg energiek) naar een groepje elzen dat rechts van hen uit het bos naar voren stak. De rest volgde nerveus op vijf passen afstand. Hij bleef maar één keer staan, en dat was om de grootste van de mannen, Sam Hollis, een teken te geven dat hij bij Klaus Detterick moest blijven.

Voorbij de elzen strekte zich nog meer open terrein naar de bossen rechts van hen uit. Links helde het terrein glooiend af naar de rivieroever. Ze bleven allemaal als aan de grond genageld staan. Ik denk dat ze er heel wat voor zouden hebben gegeven om het beeld van wat ze voor zich zagen van hun netvlies te wissen, en niemand van hen zou het ooit vergeten. Het was het soort nachtmerrie, onverhuld en bijna rokend in de zon, dat veel en veel verder gaat dan de gordijnen en meubelstof van een goed en normaal leven – kerkbezoek, wandelingen over landweggetjes, eerlijk werk, liefdeskussen in bed. Er zit een doodskop in ieder mens, en ik zeg je dat er een doodskop in het leven van alle mensen is. Zij zagen hem die dag, die mannen – ze zagen wat soms grijnst achter de glimlach.

Op de rivieroever zat in een verbleekte, met bloed bevleekte werkbreek de grootste man die ze ooit hadden gezien: John Coffey. Zijn enorme naar buiten gedraaide platvoeten waren bloot. Op zijn hoofd droeg hij een vaalrode doek, zoals plattelandsvrouwen dragen wanneer ze naar de kerk gaan. Muggen zwermde als een zwarte wolk om hem heen. In de kromming van iedere arm had hij het lichaam van een naakt meisje. Hun blonde haar, eens krullend en licht als melkdistelpluis, zat nu aan hun hoofd geklit, met rode vegen erdoorheen. De man die hen in zijn armen hield, zat als een gestoord kalf naar de hemel te brullen. Zijn donkerbruine wangen glommen van de tranen en zijn gezicht was verwrongen in een monsterlijke kramp van verdriet. Hij haalde adem met horten en stoten en zijn borst ging dan zo erg op en neer dat de bandjes van zijn werkbreek werden uitgerekt, waarna die enorme hap lucht met de volgende bulderkreet weer werd uitgeblazen. Je leest zo vaak in de krant: 'De moor-

denaar toonde geen wroeging', maar dat was hier niet het geval. John Coffey werd innerlijk verscheurd door wat hij had gedaan, maar hij leefde verder. De meisjes niet. Ze waren op een meer fundamentele manier verscheurd.

Niemand scheen te weten hoe lang ze daar stonden en naar die brullende man keken, die op zijn beurt over de grote roerloze waterspiegel van de rivier naar een trein aan de overkant keek, die naar de schraagbrug over de rivier denderde. Het leek wel of ze een uur keken, of eeuwig, en toch kwam die trein niet verder, het was of hij op één plaats denderde, als een kind in een drifbui, en de zon verdween niet achter een wolk en niets van wat ze zagen werd uitgewist. Het was er, en het was zo echt als een hondebeet. De zwarte man schommelde heen en weer; Cora en Kathe schommelden met hem mee als poppen in de arm van een reus. De spieren in de kolossale, blote, met bloed besmeurde armen van de man spanden en ontspanden zich, spanden en ontspanden zich, spanden en ontspanden zich.

Klaus Detterick kwam als eerste in beweging. Schreeuwend stortte hij zich op het monster dat zijn dochters had verkracht en vermoord. Sam Hollis wist wat hem te doen stond en probeerde het, maar het lukte hem niet. Hij was een kop groter dan Klaus en minstens dertig kilo zwaarder, maar het kostte Klaus geen enkele moeite om Sams armen van zich af te schudden. Klaus stormde over het veldje en schopte Coffey uit alle macht tegen zijn hoofd. Zijn werkschoen, aangekoekt met gemorste melk die in de hitte al was verzuurd, scoorde een voltreffer op Coffey's linkerslaap, maar het leek wel of Coffey het niet eens voelde. Hij zat daar maar te jengelen en te schommelen en over de rivier uit te kijken. Zoals ik het voor me zie, zag hij er bijna uit als iemand op een schilderachtig plaatje bij een pinksterpreek, de trouwe volgeling van het Kruis die over Gosen uitkijkt – dat wil zeggen, als die lijken er niet geweest waren.

Er waren vier mannen voor nodig om de hysterische boer van John Coffey af te trekken, en voordat het hun eindelijk lukte, heeft hij Coffey ik weet wel niet hoeveel dreunen verkocht. Op de een of andere manier scheen Coffey zich daar niets van aan te trekken; hij bleef maar jengelen en over de rivier uitkijken. Uit Detterick was, toen ze hem eenmaal hadden weggetrokken, alle

vechtlust verdwenen. Het leek wel of er een galvaniserende stroom door de kolossale zwarte man ging (ik heb nog steeds de neiging in elektrische metaforen te denken; dat moet je me maar niet kwalijk nemen), en toen Dettericks contact met die krachtbron eindelijk was verbroken, was hij zo slap als iemand die onder stroom heeft gestaan en daarvan is weggeslingerd. Hij knielde wijdbeens op de rivieroever neer, snikkend, met zijn handen voor zijn gezicht. Howie liep naar hem toe en ze omhelsden elkaar, voorhoofd tegen voorhoofd.

Twee mannen hielden een oogje op hen, terwijl de rest, geweren in de aanslag, om de schommelende, jengelende zwarte man heen stond. Hij scheen nog niet te beseffen dat hij niet meer alleen was. McGee kwam naar voren, wiebelde onzeker van zijn ene voet op de andere, en hurkte neer.

‘Hallo,’ zei hij met kalme stem, en Coffey was meteen stil. McGee keek in ogen die bloeddoorlopen waren van het huilen. En de tranen stroomden nog steeds, alsof iemand binnen in hem een kraan had laten openstaan. Die ogen huilden en toch waren ze op de een of andere manier onberoerd – sereen en heel ver weg. Ik vond het de vreemdste ogen die ik ooit in mijn leven heb gezien, en McGee vond dat ook. ‘Als de ogen van een dier dat nog nooit een mens heeft gezien,’ zei hij kort voor het proces tegen een verslaggever.

‘Hoor je me?’ vroeg McGee.

Langzaam knikte Coffey. Nog steeds had hij zijn armen om zijn onuitsprekelijke poppen heen, hun kin op de borst zodat hun gezicht niet goed te zien was, een van de weinige gunsten die God die dag te vergeven had.

‘Heb je een naam?’ vroeg McGee.

‘John Coffey,’ zei hij met een gesmoorde en van tranen verstikte stem. ‘Als koffie om te drinken, maar dan anders gespeld.’

McGee knikte en wees toen met zijn duim naar het borstzakje van Coffey’s werkbreek, dat opbolde. McGee dacht dat het misschien een pistool was – niet dat een man van Coffey’s postuur een pistool nodig had om grote schade aan te richten als hij dat wilde. ‘Wat heb je daar, John Coffey? Is dat misschien een schietijzer? Een pistool?’

‘Nee, meneer,’ zei Coffey met gesmoorde stem, en die vreem-

de ogen – betraand en gekweld, en tegelijk ook ver weg en merkwaardig sereen, alsof de ware John Coffey ergens anders was en uitkeek over een landschap waar het niet de moeite waard was om je druk te maken over vermoorde kleine meisjes – bleven op deputy McGee rusten. ‘Dat is gewoon een beetje middageten.’

‘Wel, wel, een beetje middageten, hè?’ vroeg McGee, en Coffey knikte en zei ja meneer met die betraande ogen van hem, met heldere snotpegels aan zijn neus. ‘En hoe komt iemand als jij aan een beetje middageten, John Coffey?’ Hij dwong zich kalm te blijven, al kon hij de meisjes inmiddels ruiken, en kon hij zien hoe de vliegen op hen neerstreken, op plaatsen die nat waren. Hun haar was nog het ergst, zei hij later, en dat kwam niet in de kranten, dat werd te gruwelijk gevonden om op huisgezinnen te worden losgelaten. Nee, ik hoorde het van de verslaggever die het verhaal schreef. Die heb ik later opgezocht, want later werd John Coffey een soort obsessie voor me. McGee vertelde die verslaggever dat hun blonde haar niet blond meer was. Het was kastanjebruin. Het bloed was uit dat haar over hun wangen gelopen, alsof het een slechte kleurspoeling was. En je hoeft geen arts te zijn om te zien dat hun fragiele schedels met de kracht van die kolossale armen tegen elkaar geslagen waren. Waarschijnlijk hadden ze gehuild. Waarschijnlijk had hij gewild dat ze daarmee ophielden. Als de meisjes geluk hadden gehad, was dat gebeurd voordat ze verkracht werden.

Als je zoiets ziet, kost het je moeite om helder te denken, zelfs als je zo vastbesloten bent om je werk goed te doen als deputy McGee was. Als je niet goed nadacht, kon dat tot fouten leiden, en misschien tot meer bloedvergieten. McGee haalde diep adem en bracht zichzelf tot rust. Tenminste, probeerde hij dat.

‘Nou, meneer, ik weet het niet precies meer, echt niet meer,’ zei Coffey met verstikte stem, ‘maar het is een beetje middageten, een snee brood en ik denk ook een augurk.’

‘Als je geen bezwaar hebt, wou ik toch zelf even kijken,’ zei McGee. ‘Niet bewegen, John Coffey. Niet doen, jongen, want er zijn genoeg geweren op je gericht om de bovenste helft van je lichaam finaal weg te knallen als je ook maar een vinger beweegt.’

Coffey keek uit over de rivier en bewoog niet. McGee stak voorzichtig zijn vingers in het borstzakje van die werkbroeck en

haalde er iets uit dat in krantenpapier was verpakt, met daaromheen het soort paktouw dat slagers in die tijd gebruikten. McGee trok het touw los en maakte het krantenpapier open, al was hij er vrij zeker van dat het was wat Coffey zei dat het was, een beetje middageten. Er zat een boterham met spek en tomaat in, en een dubbelgeklapte met jam. Er was ook een augurk bij, verpakt in zijn eigen stukje krant met een cartoon die John Coffey nooit zou kunnen begrijpen. Er waren geen worstjes. Bowser had de saucijsjes uit John Coffey's beetje middageten gekregen.

Zonder zijn blik van Coffey weg te nemen, gaf McGee het lunchpakket over zijn schouder aan een van de andere mannen. Zolang hij daar bij Coffey neergehurkt zat, was hij zo dichtbij dat hij zijn aandacht geen seconde wilde laten verslappen. Het lunchpakket, weer netjes in het krantenpapier verpakt, kwam tenslotte bij Bobo Marchant terecht, die het in zijn knapzak deed, waar hij traktaties voor zijn honden bewaarde (en ook wel een paar lokmiddelen voor bij het vissen, denk ik). Het was geen bewijsmateriaal op het proces – de gerechtigheid in dit deel van de wereld is snel, maar niet zo snel dat een boterham met spek en tomaat goed blijft – al waren er wel foto's van.

'Wat is er hier gebeurd, John Coffey?' vroeg McGee met die diepe, ernstige stem van hem. 'Wil je me dat vertellen?'

En Coffey zei tegen McGee en de anderen bijna hetzelfde wat hij tegen mij zei. Het waren ook de laatste woorden die de aanklager op Coffey's proces tegen de jury zei. 'Ik kon het niet helpen,' zei John Coffey, met de vermoorde, geschonden meisjes naakt in zijn armen. De tranen begonnen weer over zijn wangen te lopen. 'Ik probeerde het ongedaan te maken, maar het was te laat.'

'Jongen, je staat onder arrest wegens moord,' zei McGee, en toen spuwde hij in John Coffey's gezicht.

De jury had maar drie kwartier nodig, ongeveer genoeg tijd om zelf ook een beetje middageten tot zich te nemen. Ik vraag me af of ze trek hadden.